

Article 1. Àmbit d'aplicació.

Les mesures urgents que aprova el Reial decret llei 3/2007, de 13 d'abril, pel qual s'adopten mesures urgents per reparar els danys causats per les inundacions produïdes per desbordaments a la conca del riu Ebre, durant l'última setmana del mes de març i la primera del mes d'abril de 2007, són aplicables als termes municipals i nuclis de població que recull l'annex d'aquesta Ordre.

Article 2. Terminis de presentació de sol·licituds per a les ajudes destinades a pal·liar danys en habitatges i a entitats locals.

S'estableix el termini d'un mes, comptat a partir de l'endemà de la publicació d'aquesta Ordre ministerial, per a la presentació de les sol·licituds d'ajudes per danys en habitatges i béns, i a corporacions locals per despeses d'emergència, que preveuen els articles 9 i 10 del Reial decret llei 3/2007, de 13 d'abril, i que regula el Reial decret 307/2005, de 18 de març, modificat pel Reial decret 477/2007, de 13 d'abril, pel qual es regulen les subvencions en atenció a determinades necessitats derivades de situacions d'emergència o de naturalesa catastròfica.

Disposició final única. *Entrada en vigor.*

Aquesta Ordre entra en vigor el mateix dia de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Madrid, 28 de juny de 2007. –El ministre de l'Interior, Alfredo Pérez Rubalcaba.

ANNEX**Comunitat Autònoma de La Rioja**

Alcanadre, Alfaro, Calahorra, Castroviejo, Cenicero, Hornos de Moncalvillo, Logronyo, Rincón de Soto i San Asensio.

Comunitat Foral de Navarra

Aberin, Aguilar de Codés, Aibar, Allín, Ancín, Arakil, Aras, Arcos (Los), Arellano, Arguedas, Artajona, Artazo, Barbarin, Beire, Berbinzana, Buñuel, Cabanillas, Cabredo, Cadreita, Caparoso, Cárcar, Cáseda, Castejón, Cirauqui, Corella, Cortes, Echauri, Estella, Etayo, Funes, Gallipienzo, Genevilla, Igúzquiza, Izaganondoa, Lana, Lapoblación, Larraga, Legaria, Lerga, Lerín, Lumbier, Mañeru, Marcilla, Mérida, Mendavia, Mendigorria, Milagro, Mués, Miranda de Arga, Morentín, Murillo el Cuende, Murieta, Muruzábal, Nazar, Obanos, Oco, Olejua, Olite, Peralta, Piedramillera, Pitillas, Puente la Reina, Pueyo, Ribaforada, Sada, San Adrián, San Martín de Unx, Sangüesa, Santacara, Tafalla, Torres del Río, Tudela, Ucar, Ujué, Urraul Alto, Urraul Bajo, Urroz Villa, Valtierra, Viana, Villafranca, Villamayor de Monjardín, Villatuerta.

Comunitat Autònoma d'Aragó*Saragossa*

Alagón, Alcalá de Ebro, Alborge, Alfajarín, Alforque, Boquiñeni, Burgo de Ebro (El), Cabañas de Ebro, Caspe, Chiprana, Cinco Olivas, Ejea de los Caballeros, Erla, Escatrón, Figueruelas, Fuentes de Ebro, Gallur, Gelsa, Grisén, Joyosa (La), Luceni, Luna, Mallén, Novillas, Nuez de Ebro, Osera de Ebro, Pastriz, Pedrola, Pina de Ebro, Pinseque, Pradilla de Ebro, Puebla de Alfindén (La), Quinto, Remolinos, Sástago, Sobradriel, Tauste, Torres de Berrellén, Utebo, Velilla de Ebro, Villafranca de Ebro, Zaida (La), i Saragossa.

Comunitat Autònoma de Catalunya*Tarragona*

Tortosa, Flix i Miravet.

MINISTERI D'EDUCACIÓ I CIÈNCIA

12875 *ORDRE ECI/1957/2007, de 6 de juny, per la qual s'estableixen els currículums dels ensenyaments de religió catòlica corresponents a l'educació infantil, a l'educació primària i a l'educació secundària obligatòria.* («BOE» 158, de 3-7-2007.)

L'Acord entre l'Estat espanyol i la Santa Seu sobre ensenyament i assumptes culturals garanteix que els alumnes d'educació infantil, primària i secundària obligatòria que així ho sol·licitin tenen dret a rebre ensenyament de la religió catòlica, i indica que correspon a la jerarquia eclesiàstica assenyalar els continguts d'aquest ensenyament. De conformitat amb l'Acord esmentat, la disposició addicional segona de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, estableix que s'inclou la religió catòlica com a àrea o matèria en els nivells educatius que correspongui, que ha de ser d'oferta obligatòria per als centres i de caràcter voluntari per als alumnes.

El Reial decret 1630/2006, de 29 de desembre, pel qual s'estableixen els ensenyaments mínims del segon cicle de l'educació infantil, indica a la disposició addicional que els ensenyaments de religió s'han d'incloure en aquest segon cicle i, respecte a la religió catòlica, que el currículum de l'ensenyament és competència de la jerarquia eclesiàstica.

El Reial decret 1513/2006, de 7 de desembre, pel qual s'estableixen els ensenyaments mínims d'educació primària, indica a la disposició addicional primera que els ensenyaments de religió s'han d'incloure en aquesta etapa educativa i, respecte a la religió catòlica, que la determinació del currículum de l'ensenyament és competència de la jerarquia eclesiàstica.

El Reial decret 1631/2006, de 29 de desembre, pel qual s'estableixen els ensenyaments mínims corresponents a l'educació secundària obligatòria, indica a la disposició addicional segona que els ensenyaments de religió s'han d'incloure en aquesta etapa educativa i, respecte a la religió catòlica, que la determinació del currículum de l'ensenyament és competència de la jerarquia eclesiàstica.

D'acord amb els preceptes indicats, la Conferència Episcopal Espanyola ha determinat els currículums de l'ensenyament de religió catòlica corresponents a l'educació infantil, a l'educació primària i a l'educació secundària obligatòria.

En virtut d'això, dispenso:

Primer.–Els currículums de l'ensenyament de religió catòlica corresponents a l'educació infantil, a l'educació primària i a l'educació secundària obligatòria són els que s'inclouen, respectivament, als annexos I, II i III.

Segon.–Correspon a les administracions educatives adoptar les mesures necessàries, en l'àmbit de les seves competències, perquè els currículums s'imparteixin en els termes que estableix aquesta Ordre.

Tercer.–Aquesta Ordre entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Madrid, 6 de juny de 2007.–La ministra d'Educació i Ciència, Mercedes Cabrera Calvo-Sotelo.

ANNEX I**Educació infantil***Introducció*

La formació religiosa i moral catòlica pretén contribuir a la formació integral de l'alumne, desenvolupant espe-

cialment la seva capacitat transcendent, facilitant-li una proposta de sentit per a la seva vida i il·luminant el fonament dels valors comuns que fan possible una convivència lliure, pacífica i solidària.

És pròpia de l'ensenyament religiós la preocupació per la qualitat de l'educació que s'imparteix des de la infància. En aquesta edat tan crucial per al desenvolupament posterior de la seva personalitat és quan el nen comença a comprendre el món que l'envolta i a relacionar-s'hi. En aquest procés, que es desenvolupa en el si de la família, l'afectivitat exerceix un paper rellevant i es constitueix en camí per a l'aprenentatge. El sentit transcendent de la vida –capacitat bàsica de l'individu– està arrelat al més profund de l'ésser, i el nen el pot reconèixer, segons els nivells d'aprenentatge propis de cada edat, en els símbols i signes del seu entorn, en les experiències religioses dels grans, en la cultura que es transmet a l'escola. No hi podria haver una formació integral si no es desenvolupessin totes les capacitats inherents a l'ésser humà, entre les quals es troba constitutivament la capacitat transcendent. L'ensenyament religiós pretén contribuir així a la qualitat de l'educació, amb la proposta i el desenvolupament dels coneixements, valors i actituds que conformen el seu currículum.

Aquesta formació religiosa i moral catòlica té una llarga tradició en el sistema educatiu espanyol i, responnent a raons profundes de la institució escolar i a drets humans reconeguts per la Constitució espanyola, actualment està garantida per l'Acord subscrit entre l'Estat espanyol i la Santa Seu sobre ensenyament i assumptes culturals, signat el 3 de gener de 1979, el qual estableix els principis que fan possible les garanties constitucionals.

L'ensenyament religiós catòlic a l'educació infantil parteix de l'experiència del nen en aquesta edat, de 3 a 6 anys, en referència a tres grans àmbits: la identitat i autonomia personal, el descobriment del medi físic i social, i la comunicació i representació de la realitat. Aquests tres àmbits d'experiència no es tracten de forma fragmentada o independent uns dels altres, sinó en mútua relació i interdependència. L'experiència religiosa del nen creix a la vegada que es desenvolupa la seva autonomia i identitat personal en relació amb el medi.

L'ensenyament religiós catòlic pretén acostar el nen a les claus principals de la fe cristiana, ajudar-lo a descobrir aquesta experiència en el seu entorn, i que ell mateix desenvolupi les seves facultats d'expressió i s'iniciï en els elements primers que faciliten la comunicació amb Déu. La síntesi del missatge cristià que es presenta en el currículum fonamenta i motiva les actituds i els valors bàsics, afavoreix els hàbits de comportament, i contribueix també al desenvolupament de destreses i habilitats que s'exerciten en els tres àmbits d'experiència enunciats. Per a això, aquest currículum es val dels elements cristians presents a l'entorn de l'alumne, les imatges i símbols, el llenguatge i altres recursos que fan possible la comprensió de l'experiència religiosa adequada a aquesta edat.

De conformitat amb les competències que estableix l'Acord internacional esmentat i que reconeix la disposició addicional segona de la Llei orgànica d'educació 2/2006, de 3 de maig, correspon a la Conferència Episcopal Espanyola fixar el currículum de l'àrea de religió i moral catòlica.

Objectius:

En finalitzar l'educació infantil es pretén que el/la nen/a sigui capaç de:

1. Descobrir i conèixer el propi cos, regal de Déu, promovent la confiança i el desenvolupament de les seves possibilitats personals.
2. Observar les manifestacions de l'entorn familiar, social i natural que expressen la vivència de la fe catòlica

per sentir-se membre de la comunitat religiosa a la qual pertany.

3. Observar i descriure elements i relats religiosos cristians que permetin al nen desenvolupar els valors i les actituds bàsiques de respecte, confiança, alegria i admiració.

4. Expressar i celebrar les tradicions, festes i aniversaris més importants, exercitant les primeres habilitats motrius, per relacionar-se amb els altres i per accedir a l'oració, els cants d'alabança i el sentit de les festes religioses.

5. Afavorir la realització d'activitats que promoguin la participació, la cooperació i la generositat com a mitjà d'expressar l'amor de Déu i la fraternitat.

6. Descobrir que els cristians anomenen Pare a Déu Creador de totes les coses, i saben que està amb tots nosaltres, que ens estima i ens perdona sempre.

7. Conèixer que Jesús va néixer a Betlem i és amic de tots i ens estima, que va morir per nosaltres i va ressuscitar per estar amb nosaltres.

8. Descobrir que la Verge Maria és la mare de Jesús i també mare de tots els cristians, que formen una gran família.

9. Respectar les persones i les coses del seu entorn, tenir-ne cura i preocupar-se'n, com Jesús ha fet i ens ensenya a fer.

Continguts:

1. El cos humà, obra de Déu Creador amb la col·laboració dels pares. La diferenciació sexual (nen-nena) com a do rebut de Déu.

2. Valoració de la salut com a regal de Déu. Mitjans que Déu ens ofereix per conservar la salut: la proximitat de les persones que ens atenen i estimen, aliments, vestit i neteja.

3. La creació, obra de Déu i regal als seus fills. Déu demana col·laboració i respecte en la cura i ús de la naturalesa i de les coses. Gràtitud i admiració per la creació.

4. Els símbols religiosos: la llum, l'aigua, la sal i l'oli.

5. Déu és el nostre Pare, ens cuida i ens convida a servir els altres.

6. Déu parla. La Bíblia, el llibre sant dels cristians. Admiració i cura del llibre que conté la paraula de Déu.

7. Alguns textos importants que es refereixen, sobretot, a Jesús i Maria (Pare Nostre, Ave Maria i algunes expressions religioses de la nostra tradició cristiana).

8. Algunes paraules significatives per als cristians: Déu Pare, Jesús, el Fill de Déu i amic nostre, la Verge Maria, mare de Jesús i mare nostra, l'Església.

9. L'amor de Jesucrist. Relats del naixement, vida, mort i resurrecció de Jesús.

10. Jesús té cura de les persones i se'n preocupa. Alguns passatges de l'Evangeli: l'ovella perduda, les noces de Canà, Jesús i els nens.

11. El diàleg amb Déu: l'oració del cristià. L'home amb Déu per escoltar-lo, demanar-li ajuda i donar-li les gràcies.

12. Déu vol que ens estimem com Ell ens estima. Les activitats diàries com a mitjà per construir la vida familiar i les relacions amb els altres, segons el pla de Déu.

13. La manifestació de l'amor cristià en gestos concrets: saludar, ajudar, compartir les coses, perdonar i ser perdonats, i ajudar els companys.

14. La família, lloc de descobriment i experiència religiosa i cristiana. Som els fills de Déu i part de la seva família, l'Església. Expressions d'agraïment i alegria per pertànyer a una família.

15. El comportament amb els amics, els companys de l'escola i les persones de l'entorn.

16. Valor del diumenge com a festa del Senyor ressuscitat. Principals festes cristianes. El cant com a expressió religiosa d'alabança, alegria i gratitud.

17. Vocabulari, imatges i edificis religiosos pròxims al nen.

Criteris d'avaluació:

Els criteris a l'educació infantil pretenen ser per al professor de religió alguns indicadors en l'avaluació contínua i l'observació dels nens per poder reconduir el seu propi aprenentatge. Conèixer el nen i ajudar-lo en el seu creixement és el criteri essencial. Qualsevol avaluació que es pretengui en aquesta etapa s'ha de realitzar globalment amb les observacions i informacions mútues de la resta d'àmbits d'experiència.

1. Saber observar els referents religiosos del seu entorn.
2. Saber el significat de les paraules amb sentit religiós més usuals en el seu propi vocabulari.
3. Respectar els signes i símbols religiosos del seu entorn.
4. Familiaritzar-se amb una primera síntesi de fe.
5. Adquirir el gust a obrar bé.
6. Apreciar els valors cristians que faciliten la convivència.

ANNEX II

Educació primària

Introducció

La Llei orgànica de l'educació 2/2006, de 3 de maig, té en compte a la disposició addicional segona el dret dels pares a la formació religiosa i moral dels fills, segons les seves conviccions, i estableix que l'ensenyament de la religió s'ha d'incloure com a àrea o matèria en els nivells educatius que correspongui. Els decrets d'ensenyaments mínims despleguen aquesta disposició addicional 2a quant a la seva presència curricular i condicions acadèmiques; així mateix, correspon a la jerarquia eclesiàstica determinar el currículum propi de l'ensenyament religiós catòlic.

En aquest marc, l'ensenyament de la religió i moral catòlica es presenta com a opció lliure per als alumnes i obligatòria per als centres.

L'ensenyament religiós contribueix a la qualitat de l'educació que preconitza la LOE des de la proposta i el desenvolupament d'uns coneixements, valors i actituds que conformen el seu currículum. Ho fa desenvolupant especialment la capacitat transcendent de l'alumne, facilitant-li una proposta de sentit últim per a la seva vida i il·luminant el fonament dels valors comuns que fan possible una convivència lliure, pacífica i solidària.

No hi podria haver una formació integral i, per tant, una educació de qualitat si no es desenvolupessin totes les capacitats inherents a l'ésser humà, entre les quals es troba constitutivament la capacitat transcendent. Aquesta capacitat bàsica de l'individu adquireix el seu autèntic compliment en la recerca del sentit últim de la vida. Arrelada al més profund de l'ésser, l'alumne va descobrint-la –tenint en compte els nivells d'aprenentatge propis de cada edat– en els símbols i signes del seu entorn, en el progrés i la humanització del mateix ésser humà, en el llenguatge narratiu de la Bíblia, en els models cristians d'identificació i, particularment, en la persona de Jesucrist i la seva presència en la comunitat cristiana.

La formació religiosa i moral catòlica té una llarga tradició en el sistema educatiu espanyol i, responent a raons profundes de la institució escolar i a drets humans reconeguts per la Constitució espanyola, actualment està garantida per l'Acord subscrit entre l'Estat espanyol i la Santa Seu sobre ensenyament i assumptes culturals, signat el 3 de gener de 1979, el qual estableix els principis que fan possible les garanties constitucionals.

El currículum de l'ensenyament de la religió catòlica és una síntesi bàsica i global del missatge cristià, adequada a l'edat de l'alumne, a les exigències epistemològiques de la matèria, a les expressions culturals de l'entorn i a les demandes didàctiques del sistema educatiu. Junta amb les altres opcions de l'àrea de religió, s'emmarca en un context històric i social, inclou part del gran patrimoni cultural i artístic que emana de la fe catòlica i d'altres confessions, i possibilita l'anàlisi comparada dels continguts i les línies bàsiques de les grans religions vigents. L'ensenyament religiós catòlic es desenvolupa especialment en quatre grans dimensions:

La dimensió cultural i històrica és present en l'ensenyament religiós, atès que el patrimoni cultural, històric i antropològic que gran part de les societats reben del passat està vertebrat per continguts religiosos. En aquest sentit, la religió catòlica ha donat els seus fruits en l'art, en els sistemes de significació moral, en la creació popular i en l'acció social. Per això, el currículum de l'opció confessional catòlica ensenya la incidència que el cristianisme –en els seus continguts doctrinals i les seves formes històriques– ha tingut i té en la cultura espanyola i europea.

La dimensió humanitzadora de l'opció catòlica constitueix una aportació eficaç a la maduració de la personalitat integral de l'alumne, i arrela els mateixos objectius del sistema educatiu en un nucli referencial d'idees, valors i creences que permeten a l'alumne donar resposta als seus interrogants més radicals, cosa que fa possible, al seu torn, la formació d'homes i dones conscients, crítics, lliures i creadors. La formació religiosa catòlica aporta, al seu torn, una cosmovisió que fa possible l'obertura cap al fonament i el sentit últim de la vida i, per tant, al sentit de la ciència, de la cultura i de la identitat mateixa de la persona humana. Es tracta d'afrontar les grans preguntes que l'alumne es planteja i ajudar-lo a trobar les respostes que podrà assumir com a opció lliure i personal. És finalitat de l'escola que els alumnes aconseguixin el seu desenvolupament personal, cosa que no és possible sense una fonamentació i orientació convenient cap a un significat últim i global de l'existència.

La dimensió èticomoral explicita les exigències morals que comporta el missatge cristià. En la religió catòlica s'ofereix una manera determinada de veure la vida, en la base de la qual hi ha un concepte d'home, un nucli referencial d'idees i creences, i la proposta d'una escala de principis i valors. L'ensenyament religiós catòlic exposa, fonamenta i jerarquitzava les virtuts i els valors capaços d'educar la dimensió moral i social de la personalitat de l'alumne, a fi de fer possible la maduració en la responsabilitat, l'exercici de la solidaritat i de la caritat. Tot això, com a expressió coherent del coneixement de Déu revelat en Jesucrist.

L'opció religiosa catòlica es presenta en l'àmbit escolar, en la seva estructura epistemològica o disciplinària, amb el caràcter científic amb què, en la cultura universitària, s'aborden les ciències de la religió i la teologia. Els seus continguts són sabers amb una fonamentació i una metodologia científica pròpia, implantats amb rigor i tradició als estats del nostre entorn cultural. El seu estatut epistemològic original entra en l'àmbit educatiu en confrontació i diàleg amb els altres tipus de sabers i racionalitat que actuen a l'escola.

Contribució de l'àrea de religió i moral catòlica a l'adquisició de les competències bàsiques

L'ensenyament de la religió catòlica a l'escola s'até a la finalitat pròpia d'aquesta, que és la formació plena de l'alumne mitjançant els sistemes propis d'aprenentatge que es concreten en el currículum i el seu desenvolupament. Contribueix a la qualitat de l'educació des de la

proposta i el desenvolupament d'uns coneixements, valors i actituds que conformen el seu currículum. Ho fa desenvolupant especialment la capacitat transcendent de l'alumne, facilitant-li una proposta del sentit últim per a la seva vida i il·luminant el fonament dels valors comuns i propis d'aquest ensenyament que fan possible una convivència lliure, pacífica i solidària.

Les propostes de l'ensenyament religiós catòlic constitueixen en si mateixes una cosmovisió del món, de la vida i de l'ésser que fan possible la formació integral. Tot això es realitza mitjançant la presentació sistemàtica, orgànica i científica del missatge, la vida i la persona de Jesucrist, present en la seva Església, avalada per la tradició i el magisteri de l'Església, transmesa a través de l'acció educativa del professor amb la seva preparació científicotècnica i el seu testimoni cristià.

Al seu torn, les aportacions d'aquest ensenyament fan possible, com a oferta lliure, una manera de ser i de viure al món, de manera que els principis, valors i actituds que generen els elements bàsics del cristianisme ajuden l'alumne a situar-se lúcidament davant la tradició cultural i, per tant, a inserir-se críticament en la societat.

Amb tot, les competències bàsiques, com són les interpersonals, interculturals, socials i cíviques i la comunicació lingüística, adquireixen en aquesta àrea elements bàsics per a la seva adquisició al llarg de l'ensenyament obligatori.

Pel que fa a l'educació primària –etapa en què el nen comença a tenir consciència reflexa de les seves pròpies accions, i es percep cada vegada més com a individu–, l'alumne s'enfronta per primera vegada a la necessitat urgent de realitzar el descobriment de la seva pròpia identitat. Aquest procés està molt condicionat pels models culturals que els adults encarnen, models que influeixen en la vida quotidiana dels nens, en els seus jocs i en les seves accions creatives.

Precisament una de les funcions de l'ensenyament escolar catòlic en aquesta etapa és la presentació dels models cristians d'identificació. Aquests models estan en les figures bíbliques més destacades de la història de la salvació, en les accions i vivències de la comunitat cristiana i sobretot en la persona, vida i paraula de Jesucrist.

La seva inseguretat, pròpia d'una edat primerenca, demana models de vida autèntics en el procés de maduració de la seva personalitat. L'ensenyament religiós catòlic insisteix en la proposta explícita de la persona de Jesucrist, els principis que dimanen d'Ell, els valors que genera i les actituds que en deriven a fi que els alumnes reflexionin seriosament sobre la conducta personal i social.

Això exigeix una informació sòlida sobre el fet religiós i, en concret, pel que fa a aquesta assignatura, una presentació exhaustiva del fet religiós conformat en la religió catòlica.

La formació religiosa es desenvolupa a l'escola en un diàleg autèntic amb la realitat cultural, informant sobre la relació i influència mútua entre la cultura occidental i el fet religiós cristià; jutjant i criticant aquesta cultura –composta per idees, principis, valors, maneres de vida– davant l'Evangeli, que en la seva actualitat perenne il·lumina el més profund de l'ésser humà i projecta una postura lliure i crítica davant la cultura emergent.

Si bé l'ensenyament religiós és present i ajuda a la conformació de les competències que fixen els reials decrets d'ensenyaments mínims, tenint en compte que les competències bàsiques són les que sustenten la realització personal, la inclusió social i la ciutadania activa, algunes d'aquestes competències tenen una relació especial amb l'acció educativa de la religió catòlica, i fins i tot es podria afirmar que d'altres, si es prescindeix de la realitat religiosa, no tindrien elements importants per a la seva adquisició i desenvolupament. Entre d'altres proposem les següents:

1. Competència en comunicació lingüística. L'ensenyament religiós catòlic aporta elements bàsics quant a l'assoliment de la competència en comunicació lingüística, atès que se serveix del llenguatge acadèmic, dels llenguatges que conformen la cultura que es transmet a l'àrea de religió, així com dels llenguatges del mateix ensenyament religiós.

El diàleg de la fe amb la cultura contribueix a la competència en comunicació lingüística, en la mesura que exigeix exercitar-se en l'escolta de la paraula de Déu, l'exposició dels seus continguts i l'aplicació a la cultura i a les diferents formes de vida social, així com l'argumentació adequada a aquesta edat i sempre present a l'ensenyament religiós.

D'altra banda, és pròpia de l'ensenyament religiós catòlic la utilització de les diverses formes de comunicació que l'acció de Déu ha emprat sobre l'home. La seva revelació és rica en diferents llenguatges. Així, el llenguatge bíblic i la seva riquesa d'expressió i simbologia, el llenguatge doctrinal i la seva precisió conceptual, analítica i argumental, el llenguatge litúrgic i la seva proximitat al llenguatge dels símbols del poble cristià, el llenguatge, en fi, testimonial que fa possible la transmissió vital d'allò en què es creu.

Tot això és imprescindible per a la comprensió del llenguatge en totes les llengües de la cultura occidental. L'ensenyament religiós fa possible una veritable comunicació lingüística, ja que utilitza els diferents llenguatges en la seva expressió verbal o escrita, explícits i implícits en fonts diverses. Finalment, l'anàlisi de fets socials que es presenten a la classe de religió, com a elements motivadors de la realitat evangèlica, possibiliten l'enriquiment del vocabulari.

2. Competència social i cívica. En relació amb la competència social i cívica on s'integren elements essencials per a la humanització, personals, interpersonals i interculturals, i es recullen totes les formes de comportament que preparen les persones per participar d'una manera eficaç i constructiva en la vida social i professional. L'ensenyament religiós catòlic exposa, fonamenta i jerarquiza els valors i les virtuts que contribueixen a educar la dimensió moral i social de la personalitat de l'alumne, a fi de fer possible la maduració en la coresponsabilitat, l'exercici de la solidaritat, de la cooperació, la llibertat, la justícia i de la caritat. Tot això, com a expressió coherent del coneixement de Déu revelat en Jesucrist.

Es tracta de l'ésser personal en coherència amb les conviccions pròpies lliurement assumides; és a dir, aprendre a ser motivant i recreant allò vertaderament humà en la formació plena de l'alumne. En aquest sentit, el desenvolupament de l'ésser sencer de l'home, de les capacitats de la seva ment i del seu cor, de les potencialitats que el configuren i que desborden les expectatives purament materials i funcionals, fonamenta i dóna sentit a l'acció social i cívica de l'alumne. L'ensenyament religiós en aquesta tasca incideix substancialment en el descobriment i desenvolupament de la humanització vertadera, capaç de fer-lo competent en l'acció social.

Amb això estem fonamentant un dels valors bàsics, la seva dignitat com a ésser humà, com a fill de Déu. L'alumne necessita especialment, en aquestes edats, motivacions per estimar, per construir la personalitat més humana, per il·lusionar-se en projectes de vida altruista i desinteressada. El testimoni d'homes i dones sants en tota la història constitueix un referent continu per a l'autoassimilació dels valors més genuïnament cristians. D'aquesta manera l'ensenyament religiós educa en la iniciativa personal i autònoma dels alumnes pel bé i la veritat.

En conseqüència, es contribueix directament a la dimensió moral de la persona, afavorint que els alumnes i les alumnes reconguin l'arrel del seu propi ésser i els seus mateixos comportaments. Això comporta millorar

les relacions interpersonals basades en principis i valors que emanen de la persona de Crist, i ajuda, en conseqüència, a afrontar les situacions de conflicte mitjançant el diàleg, el perdó i la misericòrdia, valors genuïnament cristians.

En el més profund de l'ésser cristià sorgeix el gran valor de la fraternitat universal. Per això les exigències ètiques mínimes de convivència, participació, coneixement de la diversitat i de les situacions de discriminació i injustícia estan fonamentades i són conseqüències de la fe cristiana. Els valors del respecte, cooperació, solidaritat, justícia, no-violència, compromís i participació tenen la seva fonamentació i referències cristianes en la filiació per l'amor de Déu, l'amor, la fraternitat, la justícia, la misericòrdia, el perdó, la donació d'un mateix, l'entrega total a favor dels pobres.

3. Competència cultural i artística. La contribució a la competència cultural i artística es relaciona amb els seus aspectes de coneixement i valoració de tota l'expressió artística, plàstica, històrica, simbòlica, lingüística, de costums, ritus, festes, valors i formes de vida impregnades de cristianisme des del seu origen i el seu desenvolupament actual, com a manifestació del fet religiós. L'alumne no tan sols pot conèixer, sinó que pot comprendre i assumir els valors que comporta el coneixement del fet religiós en la seva expressió artística, cultural i estètica, teològica i vivencial.

La cultura i la història europea occidental, i la mateixa història i cultura espanyola, no poden ser compreses i assumides si es prescindeix del fet religiós, sempre present en la història cultural dels pobles. És conegut per tothom que la maduració de la personalitat humana es realitza dins de la tradició cultural on creix i se sustenta. Aquesta maduració es porta a terme en un món cada vegada més complex i de més contrast cultural i de presència, respecte i diàleg de cultures.

La religió i moral catòlica presenta l'esdeveniment cristià en diàleg amb la cultura i incorpora orgànicament el saber de la fe en el conjunt dels altres sabers. Amb això l'alumne adquireix una valoració crítica de la cultura davant l'Evangeli, motivant alhora l'estima de la pròpia cultura i l'estima adequada d'altres tradicions culturals i religioses. En el currículum de la religió catòlica també hi són presents els elements essencials que defineixen les altres grans religions.

L'ensenyament religiós catòlic no tan sols aporta a la competència cultural i artística uns coneixements de l'art i la cultura amb referència religiosa i unes destreses, sinó també el sentit i la profunditat de la seva presència, que remet a una manera concreta de veure la vida, d'expressar-la i de viure des de l'aportació cristiana a la cultura. Amb això també contribueix a la conservació i valoració del patrimoni cultural.

4. Competència d'aprendre a aprendre. La religió catòlica contribueix igualment al desenvolupament de la competència d'aprendre a aprendre, fomentant les capacitats a través de l'educació, l'impuls del treball en equip, la síntesi de la informació i opinió.

Així mateix, l'ensenyament religiós ajuda els alumnes a ser protagonistes del seu propi aprenentatge com a resposta a la voluntat de Déu que l'ésser humà col·labori activament i lliurement amb el pla establert per Ell. Per això, aprendre a aprendre no tan sols comporta una proposta consensuada de sentiments, valors i actituds, sinó un marc de referència acceptat voluntàriament segons les seves conviccions, que ha de ser gresol en la recerca de la veritat i del bé.

5. Competència d'autonomia i iniciativa personal. Quant a l'autonomia i iniciativa personal, l'ensenyament religiós catòlic s'imparteix en el camp específic de l'escola, l'objectiu irrenunciable del qual, formar la persona des de dins, alliberar-la de tot el que li impedeix viure lliurement, comporta la seva referència efectiva a una deter-

minada visió de l'home i al seu sentit últim, per afirmar-lo, negar-lo o prescindir-ne.

Es finalitat fonamental de la tasca de l'escola que els alumnes descobreixin la seva identitat personal, però això no és possible sense una obertura al significat últim i global de la seva existència humana. L'autonomia i iniciativa personal no es poden realitzar en l'alumne si no es comença ja a ensinistrar en el coneixement de si mateix, en el seu ésser més profund, en les seves potencialitats, en la seva dignitat i en el seu sentit. La formació religiosa catòlica aporta d'aquesta manera una cosmovisió que fa possible l'obertura cap al fonament i el sentit últim de la vida i, per tant, al sentit de la ciència, de la cultura i de la identitat mateixa de la persona humana.

L'ensenyament religiós catòlic no es redueix a un ensenyament de valors; es dirigeix a la persona concreta en les seves arrels, en les seves possibilitats humanes d'acció i de servei i, sobretot, es dirigeix a l'ésser humà en la seva finalitat transcendent. Tot això comporta l'oferiment de l'Evangeli de salvació de Jesucrist, perquè, una vegada conegut, sorgeixi la humanitat nova feta d'homens nous segons el disseny de Déu. Per això l'ensenyament ha de proposar Jesucrist com a camí que ens condueix a la veritat i a la vida, i s'ha de fer des de la convicció profunda que procedeix de l'Església que confessa, celebra i viu la fe en Jesucrist, i, en conseqüència, mitjançant la forma pròpia i més coherent de transmetre aquesta fe de l'Església: el testimoni.

En la contribució al desenvolupament personal de l'alumne, la religió és generadora de valors i d'integració social. La religió col·labora en aquesta competència lliurant a l'alumne les virtualitats necessàries per crear les disposicions i actituds que afavoreixen la inserció social. L'autonomia de l'individu cristià és afavorida precisament per l'obertura a una visió totalitzant del món i de la realitat, una cosmovisió que fa possible la formació integral de l'alumne davant de visions parcials i determinants de la llibertat pròpia.

Des dels procediments de l'àrea s'afavoreix aquesta competència bàsica desenvolupant iniciatives, i s'atén especialment que els alumnes i les alumnes construeixin un judici moral basat en els principis, valors i actituds que genera el mateix Evangeli.

6. Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic. La religió catòlica contribueix al desenvolupament de la competència en el coneixement i la interacció en el món físic a través de la doctrina social de l'Església, il·luminant les respostes i les solucions als problemes que sorgeixen en la interacció de l'ésser humà amb el medi físic i amb si mateix. També contribueix a la valoració ètica de l'ús de la ciència i de la tecnologia.

Al seu torn recolza i dóna sentit a les habilitats i destreses relacionades amb l'ecologia que s'adquireixen des d'aquesta competència. El cristià entén la naturalesa com a creació de Déu, per la qual cosa la valora, la cuida i la fomenta.

Totes les aportacions a les diferents competències es poden agrupar i definir, quant a l'aportació religiosa, com un desenvolupament de la capacitat transcendent de la persona, és a dir, la seva aportació espiritual i religiosa. Això la capacita per donar sentit a la seva vida. Amb aquest objectiu, conformen la capacitat transcendent:

L'obertura de la raó a la recerca de la veritat en la superació de tot itinerari racional reductiu, la capacitat de deixar-nos confrontar i interpel·lar per la crida a la llibertat i a la felicitat vertadera, l'interès en el diàleg de la fe i la raó, de la fe i la cultura, l'atenció a la capacitat innata per dinamitzar la intel·ligència i cridar la raó humana a la recerca d'«alguna cosa més», de la identitat pròpia de l'ésser humà, la capacitat de ser i estar amb els altres des de la fraternitat, l'amor i la misericòrdia, l'ànima d'infinit, l'anhel de Déu i la planificació de l'ésser en la vida eterna. són,

entre d'altres, objectius i elements fonamentals en el desenvolupament de les competències abans descrites.

Conforme a les competències establertes en l'esmentat acord internacional i reconegudes en la disposició addicional segona de la Llei orgànica d'educació 2/2006, de 3 de maig, correspon a la Conferència Episcopal Espanyola fixar el currículum de l'àrea de Religió i Moral Catòlica.

Objectius:

En finalitzar l'educació primària es pretén que l'alumne/a sigui capaç de:

1. Conèixer els aspectes bàsics de les religions ja desaparegudes i relacionar-les amb el cristianisme.
2. Reconèixer els fundadors i alguns elements distintius de les grans religions vigents, en la seva resposta a les preguntes bàsiques sobre el sentit de la vida i el compromís dels creients.
3. Conèixer la Bíblia, la seva estructura i sentit, i identificar alguns textos bàsics com a paraula de Déu.
4. Descobrir l'acció de Déu en la naturalesa i en la persona, com a fonament i font dels valors bàsics de l'ésser humà.
5. Identificar alguns personatges fonamentals de la Història de la salvació i la seva resposta de fe, descobrint el valor central de la persona de Jesucrist i la resposta de fe de la Mare de Déu.
6. Valorar la novetat de l'amor de Déu que ens salva del pecat i de la mort, pel seu Fill Jesucrist i a través de la vida i acció salvadora de l'Església, Cos de Crist.
7. Identificar el significat d'alguns esdeveniments, formulacions, expressions i textos bàsics del missatge cristià, que facilitin la comprensió de la vida de l'Esperit Sant en el món i en l'Església.
8. Identificar l'Església en les seves manifestacions, conèixer la presència de Déu i la seva gràcia en els sagraments, i el servei eclesial prestat pels apòstols i els seus successors.
9. Comprendre i distingir el sentit sagrat, festiu, cultural i de celebració de les festes i els seus ritus en les religions monoteïstes, i relacionar-les amb els aspectes culturals i de celebració de la litúrgia.
10. Analitzar la jerarquia de valors, actituds i normes que conformen l'ésser cristià, i aplicar-los a les diferents situacions de la vida.
11. Valorar que la fe cristiana implica assumir responsabilitats, conèixer i comprendre l'arrel i el sentit de l'acció i del compromís cristià, i mantenir una actitud de tolerància i respecte davant els sistemes ètics de les diferents religions.
12. Conèixer, valorar i respectar el patrimoni religiós, artístic i cultural, que es manifesta a través del llenguatge simbòlic i icònic de l'arquitectura, pintura, literatura, música i litúrgia, com a expressió de la fe catòlica i d'altres religions.
13. Descobrir que el destí etern de l'home comença aquí com a do que sorgeix de la victòria de Crist sobre la mort.

Primer cicle

Continguts:

1. La creació de l'ésser humà i del món, obra admirable de Déu i tasca per a l'home.
2. Estructura i sentit de la Bíblia, paraula de Déu.
3. Manifestació de Déu Pare, creador i misericordiós, en la Bíblia.
4. La resposta de l'home a Déu. El valor de l'oració com a relació amb Déu. Significat del temple i les imatges.
5. Déu vol la felicitat de l'ésser humà. El seu amor i providència.

6. Déu mostra el seu amor. La intervenció salvadora de Déu en la història del poble d'Israel, assumida per la tradició cristiana.

7. L'amor de Déu és font de veritat i bondat per als que creuen.

8. Els manaments, expressió de la llei natural i de l'amor de Déu. Regla de conducta humana i cristiana.

9. Déu envia el seu Fill Jesucrist per a la salvació dels pecats dels fills. Jesucrist camí, veritat i vida.

10. Principals ensenyaments de la vida de Jesús narades en els evangelis. Les paràboles.

11. Déu manifesta el seu amor amb la mort del seu Fill. Últim sopar, Passió, Mort i Resurrecció. Déu es queda amb nosaltres: l'Esperit Sant.

12. Formem la gran família dels fills de Déu, l'Església, que es reuneix per celebrar l'amor de Déu.

13. Les festes i celebracions de l'any litúrgic. El sentit de la festa cristiana: Déu amb nosaltres. Significat de les festes marianes més importants.

14. Significat i sentit d'alguns símbols religiosos en les celebracions: l'aigua, el foc, la llum, l'oli, els gestos, la música.

15. Els ritus com a expressió de la relació amb Déu. El culte cristià.

16. El cristià espera la gran festa del cel.

criteris d'avaluació:

1. Descriure i respectar les diferents pràctiques religioses i el seu sentit: l'oració, el culte i el compromís.
2. Saber localitzar una cita bíblica.
3. Reconèixer en alguns textos bíblics sobre la creació la bondat i paternitat de Déu.
4. Apreciar l'amor de Déu a l'home des de la naturalesa i la seva presència al nostre costat.
5. Distingir alguns personatges bíblics significatius i la seva resposta de fe, amb especial atenció a la figura de la Mare de Déu i a la persona de Jesús com a dignes d'imitació.
6. Treure conclusions d'algunes paràboles bàsiques en l'ensenyament de Jesucrist.
7. Assenyalar la relació del creient amb Déu en alguns textos bíblics.
8. Comprendre que Crist ens mostra el seu amor presentant-se com a camí per arribar a Déu, morint per nosaltres, perdonant-nos i enviant-nos el seu Esperit.
9. Reconèixer que l'Església és la família dels fills de Déu.
10. Identificar el significat dels símbols cristians i del temple, i reconèixer l'arrel de celebració de la festa cristiana.
11. Comprendre i respectar que diumenge és el Dia del Senyor.
12. Saber situar alguns símbols religiosos en les festes del seu entorn.
13. Saber aplicar els manaments de la llei de Déu a la vida quotidiana.
14. Relacionar el final feliç de les paràboles dels casaments i la gran festa del cel.

Segon cicle

Continguts:

1. Déu és creador. El món i la vida com a do de Déu en la Bíblia. Algun relat sobre l'origen del món en l'antiguitat.
2. L'acció salvadora de Déu a través dels patriarques i Moisès en el poble jueu. Sentit de salvació i compromís amb l'home en el judaisme, cristianisme i islam.
3. La promesa de salvació que Déu fa a l'home es compleix en la persona de Jesucrist, veritable Déu i veritable home.

4. Significat de la vida de Jesús quant a lliurament personal i compromís amb tots els homes.

5. El pecat de l'home com a ruptura amb Déu, amb els altres i amb ell mateix.

6. El perdó de Déu i la seva misericòrdia. Els miracles de Jesús.

7. La victòria sobre el pecat i la mort. Jesucrist, el Messies, el Salvador, ha ressuscitat i viu per sempre.

8. La fe i el seguiment, resposta a Jesucrist. El manament de l'amor.

9. El naixement de l'Església. L'Esperit Sant és qui dona vida. Manifestacions dels vincles interns que uneixen els membres de l'Església.

10. L'Església, el Cos de Crist.

11. La salvació de Déu a través dels sacraments de l'Església. Els sacraments de la iniciació i la reconciliació.

12. L'Eucaristia origen i meta de la vida cristiana.

13. La Verge Maria, mare de l'Església. Sentit de les advocacions.

14. Comparació entre les principals expressions artístiques de les religions monoteïstes. Identificació de la fe de l'autor i de la comunitat.

15. La vida que Déu dona dura per sempre.

Criteris d'avaluació:

1. Distingir els fundadors de les religions monoteïstes, comparant-los entre si en els aspectes concernents a la seva relació amb Déu, el seu compromís amb l'home i la seva acció salvadora.

2. Verificar l'acció salvadora de Déu a través dels personatges bíblics i la seva plenitud en Jesucrist.

3. Reconèixer l'amor de Déu en crear-nos a la seva imatge i adoptar-nos com a fills.

4. Identificar alguns fets i paraules de Jesús que mostren l'amor de Déu a l'home.

5. Situar les accions de salvació de Jesús en les referències bíbliques sobre els seus miracles, la seva mort i resurrecció.

6. Comprendre que el pecat trenca la relació amb Déu, que Jesucrist la restableix amb la seva mort i resurrecció, i que l'amor de Déu dura per sempre.

7. Explicar que la fe i les obres són respostes a l'amor de Déu, manifestat en Jesucrist.

8. Distingir i relacionar els sacraments de la iniciació, la reconciliació i l'eucaristia.

9. Explicar la nova vida que sorgeix pel baptisme i s'alimenta en l'eucaristia.

10. Saber descriure l'Església com a cos de Crist.

11. Raonar que qui uneix els membres de l'Església és l'Esperit Sant.

12. Reconèixer en les diferents advocacions de Maria la Mare de Déu i mare nostra.

13. Aplicar a algunes obres artístiques i gestos litúrgics els continguts bàsics de la fe cristiana i d'altres religions.

14. Explicar el significat d'alguns textos evangèlics que facin referència a la vida eterna.

Tercer cicle

Continguts:

1. L'estructura de la religió. El concepte de Déu i d'home. Origen i destí de l'home. Les mediacions.

2. Manifestacions de l'estructura del fenomen religiós en l'antiguitat (Mesopotàmia, Egipte, Grècia i Roma).

3. Les respostes a les grans preguntes de l'ésser humà en el judaisme, el cristianisme i l'islam. El sentit i abast de la fe i les bones obres.

4. L'ésser humà, el sentit de la seva vida i la seva salvació en l'hinduisme i el budisme.

5. La dignitat de l'ésser humà creador per Déu Pare. Els drets humans.

6. Relats del Nou Testament en què els testimonis acrediten que Jesucrist és Fill de Déu i home vertader.

7. Jesucrist, Salvador i Redemptor del pecat i de la mort.

8. Jesucrist, plenitud de l'home.

9. La presència de la Mare de Déu en l'Evangeli i en els fets dels apòstols.

10. L'home nou i la llei de l'Esperit. L'amor de Déu i l'amor al proïsme.

11. L'ésser humà responsable dels seus actes. El valor de la consciència, la veritat, la llibertat i la voluntat.

12. Els sacraments per al creixement i la propagació del poble de Déu: orde sacerdotal i matrimoni.

13. Jesús crida i envia els seus deixebles per tot el món per continuar la seva obra de salvació. La vinguda i presència de l'Esperit Sant. L'expansió de l'Església.

14. L'Església, nou poble de Déu. Manifestacions de l'estructura jeràrquica de l'Església. El Papa, els bisbes, els capellans, la vida consagrada. L'Església universal i l'Església diocesana.

15. L'Església en el món actual. Significat i sentit de les notes de l'Església. Mapa de les grans religions en el món d'avui.

16. Respecte a les conviccions religioses com a condició mínima per a la convivència.

17. Compromís i solidaritat amb el món d'avui: manifestacions a l'Església i en altres religions.

18. Les festes del poble de Déu. El seu valor comunitari i commemoratiu. La trobada amb Déu a través de les festes.

19. Manifestacions de la presència de Déu en la cultura cristiana. Valoració de les expressions artístiques de les religions presents a l'entorn.

20. Déu prepara una terra nova on habitarà la justícia. La unció dels malalts. Les darreries de l'ésser humà.

Criteris d'avaluació:

1. Saber identificar alguns signes i símbols representatius del fenomen religiós en l'antiguitat.

2. Relacionar les grans religions vigents, i descobrir les seves principals semblances i diferències.

3. Distingir el sentit últim de la vida segons les religions monoteïstes.

4. Saber diferenciar les concepcions sobre la salvació de l'home en l'hinduisme i el budisme.

5. Comentat alguns textos del Nou Testament on es manifesta la humanitat i la divinitat de Jesucrist.

6. Descriure quines conseqüències té en l'ésser humà el fet de ser creat i estimat per Déu com a fill.

7. Sintetitzar els punts essencials sobre la salvació de l'home realitzada per Jesucrist, i raonar com Déu se'ns dona a través dels sacraments.

8. Assenyalar en textos evangèlics l'origen de l'Església i la seva finalitat de salvació.

9. Descriure la missió dels membres de l'Església com a continuïtat de la missió de Jesucrist.

10. Especificar el servei eclesial que els apòstols i els seus successors presten al poble de Déu, i distingir el significat de les paraules apòstol, jerarquia i col·legi episcopal.

11. Situar i valorar la presència de la Mare de Déu en els moments culminants de la vida de Crist, i reconèixer que ocupa un lloc especial en la salvació.

12. Raonar el valor de la llibertat i la responsabilitat dels propis actes a la llum de l'Evangeli, i saber aplicar el manament de l'amor a les situacions quotidianes.

13. Identificar algunes institucions de l'Església dedicades a l'ajuda als necessitats.

14. Assenyalar i respectar els valors de les diferents religions i la seva contribució a la cultura.

15. Interpretar el significat transcendent de l'art religiós, i distingir les festes civils de les festes cristianes.
16. Resumir la fe de l'Església sobre la vida eterna.

ANNEX III

Educació secundària obligatòria

Introducció

La Llei orgànica de l'educació 2/2006, de 3 de maig, té en compte a la disposició addicional segona el dret dels pares a la formació religiosa i moral dels fills, segons les seves conviccions, i estableix que l'ensenyament de la religió s'ha d'incloure com a àrea o matèria en els nivells educatius que correspongui. Els decrets d'ensenyaments mínims despleguen aquesta disposició addicional 2a quant a la seva presència curricular i condicions acadèmiques aplicant l'exclusiva competència de la jerarquia eclesiàstica per determinar el currículum propi de l'ensenyament religiós catòlic en el nostre cas.

En aquest marc, l'ensenyament de la religió i moral catòlica es presenta com a opció lliure per als alumnes i obligatòria per als centres.

L'ensenyament religiós contribueix a la qualitat de l'educació des de la proposta i el desenvolupament d'uns coneixements, valors i actituds que conformen el seu currículum. Ho fa desenvolupant especialment la capacitat transcendent de l'alumne, facilitant-li una proposta de sentit últim per a la seva vida i il·luminant el fonament dels valors comuns que fan possible una convivència lliure, pacífica i solidària.

No hi podria haver una formació integral i, per tant, una educació de qualitat si no es desenvolupessin totes les capacitats inherents en l'ésser humà, entre les quals es troba constitutivament la capacitat transcendent. Aquesta capacitat bàsica de l'individu adquireix el seu autèntic compliment en la recerca del sentit últim de la vida. Arrelada en el més profund de l'ésser, l'alumne va descobrint-la –tenint en compte els nivells d'aprenentatge propis de cada edat– en els símbols i signes del seu entorn, en el progrés i la humanització del mateix ésser humà, en el llenguatge narratiu de la Bíblia, en els models cristians d'identificació i, particularment, en la persona de Jesucrist i la seva presència en la comunitat cristiana.

La formació religiosa i moral catòlica té una llarga tradició en el sistema educatiu espanyol i, responent a raons profundes de la institució escolar i a drets humans reconeguts per la Constitució espanyola, actualment està garantida per l'Acord subscrit entre l'Estat espanyol i la Santa Seu sobre ensenyament i assumptes culturals, signat el 3 de gener de 1979, el qual estableix els principis que fan possible les garanties constitucionals.

El currículum de l'ensenyament de la religió catòlica és una síntesi bàsica i global del missatge cristià, adequada a l'edat de l'alumne, a les exigències epistemològiques de la matèria, a les expressions culturals de l'entorn i a les demandes didàctiques del sistema educatiu. Junta amb les altres opcions de l'àrea de Religió, s'emmarca en un context històric i social, inclou part del gran patrimoni cultural i artístic que emana de la fe catòlica i d'altres confessions, i possibilita l'anàlisi comparada dels continguts i les línies bàsiques de les grans religions vigents. L'ensenyament religiós catòlic es desenvolupa especialment en quatre grans dimensions:

La dimensió cultural i històrica és present en l'ensenyament religiós, atès que el patrimoni cultural, històric i antropològicaxiològic que gran part de les societats reben del passat està vertebrat per continguts religiosos. En aquest sentit, la religió catòlica ha donat els seus fruits en l'art, en els sistemes de significació moral, en la creació popular i en l'acció social. Per això, el currículum de l'opció confessional catòlica ensenya la incidència que el

cristianisme –en els seus continguts doctrinals i les seves formes històriques– ha tingut i té en la cultura espanyola i europea.

La dimensió humanitzadora de l'opció catòlica constitueix una aportació eficaça a la maduració de la personalitat integral de l'alumne, i arrela els mateixos objectius del sistema educatiu en un nucli referencial d'idees, valors i creences que permeten a l'alumne donar resposta als seus interrogants més radicals, cosa que fa possible, al seu torn, la formació d'homes i dones conscients, crítics, lliures i creadors. La formació religiosa catòlica aporta d'aquesta manera una cosmovisió que fa possible l'obertura cap al fonament i el sentit últim de la vida i, per tant, al sentit de la ciència, de la cultura i de la identitat mateixa de la persona humana. Es tracta d'afrontar les grans preguntes que l'alumne es planteja i ajudar-lo a trobar les respostes que podrà assumir com a opció lliure i personal. És finalitat de l'escola que els alumnes aconseguixin el seu desenvolupament personal, cosa que no és possible sense una convenient fonamentació i orientació cap a un significat últim i global de l'existència.

La dimensió eticomoral explicita les exigències morals que comporta el missatge cristià. En la religió catòlica s'ofereix una determinada manera de veure la vida, en la base de la qual hi ha un concepte d'home, un nucli referencial d'idees i creences, i la proposta d'una escala de principis i valors. L'ensenyament religiós catòlic exposa, fonamenta i jerarquitzava els valors i virtuts capaços d'educar la dimensió moral i social de la personalitat de l'alumne, a fi de fer possible la maduració en la responsabilitat, l'exercici de la solidaritat i de la caritat. Tot això, com a expressió coherent del coneixement de Déu rellevat en Jesucrist.

L'opció religiosa catòlica es presenta en l'àmbit escolar, en la seva estructura epistemològica o disciplinària, amb el caràcter científic amb què, en la cultura universitària, s'aborden les ciències de la religió i la teologia. Els seus continguts són sabers amb una fonamentació i una metodologia científica pròpia, implantats amb rigor i tradició en els estats del nostre entorn cultural. El seu estatut epistemològic original entra en l'àmbit educatiu en confrontació i diàleg amb els altres tipus de sabers i racionalitat que actuen a l'escola.

Contribució de l'àrea de religió i moral catòlica a l'adquisició de les competències bàsiques

L'ensenyament de la religió catòlica a l'escola s'até a la finalitat pròpia d'aquesta, que és la formació plena de l'alumnat mitjançant els sistemes propis d'aprenentatge que es concreten en el currículum i el seu desenvolupament.

L'ensenyament religiós contribueix a la qualitat de l'educació que preconitza la LOE des de la proposta i el desenvolupament d'uns coneixements, valors i actituds que conformen el seu currículum. Ho fa desenvolupant especialment la dimensió i capacitat transcendent de l'alumnat, facilitant-li una proposta de sentit últim per a la seva vida i il·luminant el fonament dels valors comuns i propis d'aquest ensenyament que fan possible una convivència lliure, pacífica i solidària.

Les propostes de l'ensenyament religiós catòlic constitueixen en si mateixes una cosmovisió del món, de la vida i de l'ésser humà que fan possible la formació integral. Tot això es realitza mitjançant la presentació sistemàtica, orgànica i científica del missatge, la vida i la persona de Jesucrist, present en la seva Església, avalada per l'escriptura, la tradició i el magisteri de l'Església, transmesa a través de l'acció educativa del professor amb la seva preparació científicotècnica i el seu testimoni cristià.

Les aportacions d'aquest ensenyament conformen una manera de ser i de viure en el món, de tal manera que els principis, valors i actituds que genera ajuden l'alum-

nat a situar-se lúcidament davant la tradició cultural, a conèixer i oferir els elements bàsics del cristianisme generadors de cultura i, per tant, a inserir-se cooperativament i críticament a la societat.

Les seves propostes són qualitativament transcendents i vives, realitzades en la persona del mateix Jesucrist, per la qual cosa pot donar i de fet dona resposta al sentit últim de la vida.

Amb tot, les competències bàsiques, com són les interpersonals, interculturals, socials i cíviques i la comunicació lingüística adquireixen en aquesta àrea elements bàsics per a la seva adquisició al llarg de l'ensenyament obligatori. Tota persona té necessitat d'una base sòlida sobre la qual construir l'existència personal i social. Els adolescents i joves es plantegen interrogants profunds sobre el sentit de la seva existència que exigeixen una resposta, a la vegada que transcendent, de caràcter universal i estable. És necessari tenir en compte que en aquestes edats es desenvolupa la raó formal, i la seva capacitat d'abstracció i generalització de conceptes. És capaç d'analitzar i sintetitzar elements diferents i plurals, induir i aplicar símbols i signes a la seva pròpia vida i a la realitat circumdant. És precisament en aquesta etapa en què certa inquietud vital sorgeix i comença a plantejar-se els perquè de l'existència i especialment la seva actitud personal davant el fet religiós amb relació a la seva pròpia vida personal i social.

Els seus qüestionaments vitals i la inseguretat demanen models de vida autèntics en el procés de maduració de la seva personalitat. L'ensenyament religiós catòlic insistirà en la proposta explícita de la persona de Jesucrist, els principis que d'Ell dimanen, els valors que genera i les actituds que en deriven a fi que els alumnes i les alumnes reflexionin seriosament sobre la conducta personal i social.

Això exigeix una informació sòlida sobre el fet religiós i, en concret, pel que fa a aquesta assignatura, una exhaustiva presentació del fet religiós conformat en la religió catòlica.

La formació religiosa es desenvolupa a l'escola en un diàleg autèntic amb la realitat cultural, informant sobre la relació i influència mútua entre la cultura occidental i el fet religiós cristià; entrant en diàleg fecund i responsable amb aquesta cultura –formada per idees, principis, valors, maneres de vida– davant l'Evangeli, que en la seva perenne actualitat il·lumina el més profund de l'ésser humà i projecta una visió lliure i valorativa davant la realitat cultural.

Si bé l'ensenyament religiós és present i ajuda a la conformació de les competències fixades en els reials decrets d'ensenyaments mínims, tenint en compte que les competències bàsiques són «aquelles que sustenten la realització personal, la inclusió social i la ciutadania activa», algunes d'aquestes competències tenen una especial relació amb l'acció educativa de la religió catòlica, i fins i tot, es podria afirmar-se que altres, si es prescindeix de la realitat religiosa, estarien mancades d'elements importants per a la seva adquisició i desenvolupament. Entre d'altres proposem les següents:

1. Competència en comunicació lingüística. L'ensenyament religiós catòlic a l'escola se serveix del llenguatge acadèmic, d'aquells llenguatges que conformen la cultura que es transmet a l'àrea de religió, així com dels llenguatges del mateix ensenyament religiós.

El diàleg de la fe amb la cultura contribueix a la competència en comunicació lingüística, en la mesura que exigeix exercitar-se en l'escolta de la paraula de Déu, l'exposició dels seus continguts i aplicació a la cultura i a les diferents formes de vida social, així com l'argumentació adequada a aquesta edat i sempre present en l'ensenyament religiós.

D'altra banda, és propi de l'ensenyament religiós catòlic la utilització dels diversos llenguatges i formes de comunicació que Déu ha utilitzat en la seva revelació en ésser humà. La seva revelació és rica en diferents llenguatges. Així, el llenguatge bíblic i la seva riquesa d'expressió i simbologia; el llenguatge doctrinal i la seva precisió conceptual, analítica i argumental; el llenguatge litúrgic i la seva proximitat al llenguatge dels símbols del poble cristià; el llenguatge, en fi, testimonial que fa possible la transmissió vital de les creences.

Així mateix, l'ensenyament religiós catòlic en l'exercici d'aprenentatge del missatge cristià capacita i permet a l'alumnat expressar pensaments, conviccions, vivències i opinions i acostumar-se al discurs coherent i estructurat de la fe cristiana.

Tot això és imprescindible per a la comprensió del llenguatge en totes les llengües de la cultura occidental. L'ensenyament religiós fa possible una veritable comunicació lingüística, en utilitzar els diferents llenguatges en la seva expressió verbal o escrita, explícits i implícits en fonts diverses. Finalment, l'anàlisi de fets socials que es presenten a la classe de religió, com a elements motivadors de la realitat evangèlica, possibiliten l'enriquiment del vocabulari.

2. Competència social i cívica. En la competència social i cívica s'integren els elements essencials per a la humanització, elements personals, interpersonals i interculturals, i recullen totes les formes de comportament que preparen les persones per participar d'una manera eficaç i constructiva en la vida social i professional.

Des del missatge cristià, el principal és el desenvolupament de tot el que és humà, de les seves potencialitats i capacitats que el configuren i el desborden, del que és purament funcional i material. Des del desenvolupament de la persona s'estableixen les bases per a la cooperació i l'exercici de la ciutadania democràtica, la comprensió de la realitat social en què es viu, sent conscients dels valors del nostre entorn i col·laborant amb l'oferta de vida que ens fa Jesucrist, a construir un sistema de valors propi i a viure en coherència amb Ell.

En aquesta acció humanitzadora, l'ensenyament religiós catòlic exposa, fonamenta i jerarquitzava els valors i virtuts capaços d'educar la dimensió moral i social de la personalitat de l'alumnat, a fi de fer possible la maduració de la coresponsabilitat, l'exercici de la solidaritat, de la cooperació, de la llibertat, la justícia, la igualtat i la caritat; tot això, com a expressió coherent del coneixement de Déu, revelat en Jesucrist i, alhora, com a resposta a les grans preguntes sobre el sentit de la vida que ja en aquesta edat es formulen els alumnes i les alumnes.

Amb això estem apel·lant al principi bàsic. La dignitat de l'ésser humà, com a fill de Déu, oferint el fonament estable del respecte als principis i valors universals, com a resposta a una profunda crisi d'humanitat i d'ordre moral. L'alumnat necessita al seu torn raons per estimar, raons per viure i raons per esperar, basades en la vida i el missatge d'amor de Jesucrist, origen i fi de la formació religiosa que l'Església ofereix a l'escola.

Es contribueix directament a la dimensió moral de la persona afavorint que els alumnes i les alumnes reconeixin l'arrel del seu ésser i els seus comportaments, construeixin una consciència recta que es fonamenti en els valors de l'Evangeli. Afavorint també els aprenentatges des d'un marc de referència que s'ha d'ajustar a la lliure i voluntària opció dels pares.

Això comporta millorar les relacions interpersonals basades en principis i valors que emanen de la persona de Crist i ajuda en conseqüència a afrontar les situacions de conflicte mitjançant el diàleg, el perdó i la misericòrdia, valors genuïnament cristians.

En el més profund de l'ésser cristià sorgeix el gran valor de la fraternitat universal. Per això les mínimes exigències ètiques de convivència, participació, coneixement

de la diversitat i de les situacions de discriminació i injustícia estan fonamentades i són conseqüències de la fe cristiana. Els valors del respecte, cooperació, caritat, justícia, no-violència, compromís i participació tenen la seva fonamentació i referències cristianes en la filiació per l'amor de Déu, l'amor, la fraternitat, la justícia, la misericòrdia, el perdó, la donació de si mateix, el lliurament total a favor dels pobres.

En conseqüència, des de l'ensenyament religiós es proposa una reflexió i una anàlisi crítica dels valors democràtics i de la ciutadania per descobrir que la seva arrel són els principis fonamentals de l'Evangelí i de la Doctrina Social de l'Església.

3. Competència cultural artística. La contribució a la competència cultural i artística es relaciona amb els seus aspectes de coneixement i valoració de tota l'expressió artística, plàstica, històrica, simbòlica, lingüística, de costums, ritus, festes, valors i formes de vida impregnats pel cristianisme des del seu origen i el seu desenvolupament actual, com a manifestació del fet religiós. L'alumnat no només coneixerà, sinó que podrà comprendre i assumir els valors que comporta el coneixement del fet religiós en la seva expressió artística, cultural i estètica, teològica i vivencial.

La cultura i la història europea occidental, i la mateixa història i cultura espanyoles, no poden ser compreses i assumides si es prescindeix del fet religiós present sempre en la història cultural dels pobles i, en concret, en els pobles d'Espanya. És conegut per tots que la maduració de la personalitat humana es realitza dins de la tradició cultural on creix i se sustenta. Aquesta maduració es realitza en un món cada vegada més complex i de més contrast cultural i de presència, respecte i diàleg de cultures.

La religió i moral catòlica presenta l'esdeveniment cristià en diàleg amb la cultura, i incorpora orgànicament el saber de la fe en el conjunt dels altres sabers. Amb això els alumnes adquireixen una valoració crítica de la cultura davant de l'evangelí, i motiva alhora l'estima de la mateixa cultura i l'estima adequada d'altres tradicions culturals i religioses. D'altra banda, en el currículum de religió catòlica hi són presents també els elements essencials que defineixen les grans religions de la humanitat.

L'ensenyament religiós catòlic no només aporta a la competència cultural i artística uns coneixements de l'art i la cultura amb referència religiosa i unes destreses, sinó també el sentit i profunditat de la seva presència que remet a una manera concreta de veure la vida, d'expressar-la i de viure des de l'aportació cristiana a la cultura. Fent això contribueix activament a la conservació del patrimoni cultural i artístic, tant de la mateixa comunitat com d'altres comunitats.

També és tasca del professorat de religió evangelitzar la cultura, generar cultura, treballar al servei de la realització de la humanitat segons la veritat de l'ésser humà. Això és possible mitjançant una pertinença determinant: la pertinença a Jesucrist, el Senyor, viscuda en el present a través de la pertinença a l'Església.

4. La competència d'aprendre a aprendre. L'àrea de Religió Catòlica com a àrea de coneixement dins del procés d'ensenyament-aprenentatge que es porta a terme en l'educació contribueix al desenvolupament de la competència d'aprendre a aprendre i fomenta les capacitats d'aprenentatge: atenció, memòria, experiència, l'impuls del treball en equip, la síntesi de la informació i opinió.

L'ensenyament religiós ajuda a ser protagonistes del seu propi aprenentatge com a resposta a la voluntat de Déu que l'ésser humà col·labori activament i lliurement amb el pla de Déu. Per això, aprendre a aprendre comporta no només una proposta consensuada de sentiments, valors i actituds, sinó un marc de referència acceptat voluntàriament segons les seves conviccions, que ha de ser gresol en la recerca de la veritat i del bé.

L'ensenyament religiós proporciona als i les alumnes, el principi sobre el qual l'ésser humà s'ha de sentir orgullós i motivat com a Fill de Déu, per aprendre i continuar aprenent.

5. La competència sobre autonomia i iniciativa personal. Quant a l'autonomia i iniciativa personal l'ensenyament religiós catòlic impartit a l'escola, l'objectiu irrenunciable de la qual és formar la persona des de dins, alliberar-la de tot el que li impedeix viure lliurement com a persona, comporta la seva referència efectiva a una determinada visió de l'home i al seu sentit últim, per afirmar-lo, negar-lo o prescindir-ne.

És finalitat fonamental de la tasca de l'escola que els alumnes i les alumnes descobreixin la seva identitat personal, però això no és possible sense una obertura al significat últim i global de la seva existència humana.

L'autonomia i iniciativa personal no es podrà realitzar en l'alumnat si no es coneix a si mateix en el seu ésser més profund, en les seves potencialitats, en la seva dignitat i en el seu sentit. L'ensenyament religiós catòlic es dirigeix a la persona concreta en les seves arrels i en la seva identitat pròpia, en les seves possibilitats humanes d'acció i de servei i es dirigeix a l'ésser humà en la seva finalitat transcendent. Tot això comporta l'oferiment de l'Evangelí de Jesucrist que presenta la humanitat nova feta d'homes nous conforme al disseny de Déu. L'ensenyament de la religió catòlica proposa Jesucrist com a camí que ens condueix a la veritat i a la vida, i s'ha de fer des de la convicció profunda que procedeix de l'Església que confessa, celebra i viu la fe en Jesucrist, i, en conseqüència, mitjançant la forma pròpia i més coherent de transmetre aquesta fe de l'Església: el testimoni. El testimoni d'homes i dones sants al llarg de la història constitueix un referent continu per a l'autoassimilació dels valors més genuïnament cristians. D'aquesta manera l'ensenyament religiós educa en la iniciativa personal i autònoma de l'alumnat pel bé i la veritat.

En la contribució al desenvolupament personal de l'alumnat, la religió és generadora de valors i d'integració social, ja que l'home modern podrà obtenir una nova dimensió totalment ignorada per altres teories i escoles com les que s'orienten cap al positivisme i relativisme d'una manera excloent. La religió col·labora en aquesta competència lliurant a l'alumnat les virtualitats necessàries per crear les disposicions i actituds que afavoreixen la inserció social. L'autonomia de l'individu cristià es veu precisament afavorida per l'obertura a una visió del món i de la realitat, que possibilita una formació integral de l'alumnat que supera visions parcials i determinants de la llibertat pròpia.

Així mateix, capacita l'alumnat per examinar situacions concretes de la vida i fer amb autonomia un judici crític i en conseqüència cristià.

6. La competència en el coneixement i la interacció amb el món físic. La religió catòlica contribueix al desenvolupament de la competència en el coneixement i la interacció amb el món físic a través de la doctrina social de l'Església, il·luminant les respostes i les solucions als problemes que sorgeixen en la interacció de l'ésser humà amb el medi físic i amb si mateix. També contribueix a la valoració ètica de l'ús de la ciència i de la tecnologia.

Al seu torn dona suport i sentit a les habilitats i destreses relacionades amb l'ecologia que s'adquireixen des d'aquesta competència. El cristià entén la naturalesa com a creació de Déu, per la qual cosa la valora, la cuida i la fomenta.

Totes les aportacions a les diferents competències poden ser agrupades i definides, quant a l'aportació religiosa, com un desenvolupament de la capacitat transcendent de la persona, és a dir, la seva aportació espiritual i religiosa. Això la capacita per donar sentit a la seva vida. A aquest objecte, conformen la capacitat transcendent:

L'obertura de la raó a la recerca de la veritat en la superació de qualsevol itinerari racional reduït, la capacitat de deixar-nos confrontar i interpel·lar per la crida a la llibertat i a la felicitat vertadera, l'interès en el diàleg de la fe i la raó (de la fe i la cultura), l'atenció a la capacitat innata per dinamitzar la intel·ligència i cridar la raó humana a la recerca d'«alguna cosa més», propi de la recerca originària que identifica tot ésser humà, la capacitat de ser i estar amb els altres des de la fraternitat, l'amor i la misericòrdia, l'ànsia d'infinit i la planificació de l'ésser en la vida eterna. són, entre d'altres, objectius i elements fonamentals en el desenvolupament de les competències abans descrites.

En l'educació secundària, l'opció catòlica té en compte les característiques psicològiques pròpies de l'adolescència. En aquesta edat l'alumne es planteja especialment l'actitud personal davant el fet religiós d'una manera més racional i entra en una fase d'interiorització que uneix un descobriment més gran de si mateix i una capacitat creixent d'abstracció.

De conformitat amb les competències establertes en l'esmentat Acord internacional i reconegudes en la disposició addicional segona de la Llei orgànica d'educació 2/2006, de 3 de maig, correspon a la Conferència Episcopal Espanyola fixar el currículum de l'àrea de Religió i Moral Catòlica.

Objectius:

En finalitzar l'educació secundària obligatòria es preten que l'alumne/a sigui capaç de:

1. Conèixer i interpretar els diferents elements que conformen el fenomen religiós en la seva estructura i la seva expressió històrica, com a base de comprensió de les diferents religions.
2. Raonar les respostes que les grans religions donen a les preguntes de l'ésser humà sobre la concepció de l'home i el seu destí últim.
3. Conèixer la Bíblia, en el seu origen, estructura, finalitat i interpretació pertinent en relació amb la història i experiència religiosa d'Israel, i com a expressió de la revelació de Déu Pare als homes.
4. Conèixer els continguts del cristianisme que fonamenten la concepció de l'ésser humà creat per Déu i destinat a ser fill seu.
5. Identificar Jesucrist com a Fill de Déu, salvador encarnat entre els homes, mitjançant el coneixement i anàlisi del seu missatge, la seva vida i la seva presència per l'Esperit Sant.
6. Analitzar i valorar el sentit i la finalitat de l'Església quant a realització institucional del servei d'humanització i salvació que Crist ofereix a l'ésser humà, i descobrir la seva aportació als processos més importants de la història espanyola i europea.
7. Conèixer i valorar la resposta dels creients al missatge i esdeveniment cristià, que es realitza a l'Església.
8. Comprendre i distingir l'acció salvadora de Crist, i el caràcter de celebració de cadascun dels sacraments.
9. Descobrir els fonaments racionals i revelats que justifiquen l'ensenyament moral de l'Església catòlica, i orienten la relació de l'home amb Déu, amb ell mateix, amb els altres i amb el món.
10. Analitzar les exigències i compromisos dels cristians en la seva relació amb Déu, amb ell mateix i amb els altres, relacionant-los amb altres opcions presents en la societat i en les grans religions.
11. Reconèixer i valorar les fites més importants de la fe cristiana en la història de l'Església, en les grans obres de la cultura i en les seves festes, considerant també les aportacions d'altres religions.
12. Analitzar els principis que fonamenten la fe cristiana en la vida eterna, valorant críticament la proposta de les grans religions.

Primer curs

Continguts:

1. L'ésser humà primitiu davant el medi, la mort i el més enllà. El sentit dels cultes funeraris i els ritus de sacrificis.
2. Els relats mítics sobre l'home i Déu en les religions ja desaparegudes: Mesopotàmia, Egipte, Grècia i Roma.
3. La multiplicat de déus en l'hinduisme. El seu sentit sagrat de la vida i la presència de Déu.
4. Déu Pare creador, misericordiós i provident. Concepció cristiana de la vida. Ordenació de l'activitat humana al bé de la creació.
5. L'ésser humà creat per Déu. Unitat cos i esperit. L'home fill de Déu.
6. L'home trenca amb Déu pel pecat. La seva rectificació i perfeccionament en Crist. El dolor i la mort.
7. Déu es revela en Jesucrist. La salvació i la redempció de Jesucrist. La resurrecció i la vida eterna.
8. Sentit i significat d'alguns noms de Crist en el Nou Testament: Fill de Déu, Messies, Senyor.
9. Regne de Déu i Església. Significat, realització i transcendència.
10. Les benaurances, anunci joios de Déu i el seu regnat. Seguiment i identificació amb Jesucrist.
11. La vida com a projecte personal. La dignitat de la persona. La persona humana, principal preocupació de l'Església. La moral de l'amor.
12. Sentit i finalitat bàsica de la sexualitat. Valor integrador de la sexualitat com a do de Déu. Respecte i valoració dels dos sexes.
13. El sagrament del matrimoni i la seva moral. Responsabilitat educativa de la família. El divorci i la seva problemàtica.
14. La moralitat dels actes en el cristianisme, i la seva relació amb la proposta moral del budisme (sentit de la felicitat) i de l'islam (valor moral de les obres).
15. La Mare de Déu, model de creient.

Criteris d'avaluació:

1. Assenyalar els elements de les religions primitives que tinguin alguna relació amb la cultura religiosa actual.
2. Establir distincions entre els relats mítics de l'antiguitat i la Revelació de Déu en el cristianisme.
3. Formular la concepció de l'home en el cristianisme i les seves conseqüències en la fonamentació dels seus drets i deures.
4. Explicar l'origen i el sentit del món i de la vida, com a fruit del disseny amorós, misericordiós i provident de Déu Pare.
5. Saber relacionar Jesucrist amb les expectatives de l'Antic Testament.
6. Saber raonar el sentit de la salvació del pecat i de la mort que Jesucrist atorga al creient.
7. Reconèixer el missatge del Regne i les benaurances com a projecte de vida del cristià que s'identifica amb Jesucrist, i saber aplicar a l'Església les paràboles del Regne.
8. Raonar els principis i valors que fonamenten la moral cristiana, aplicant-los especialment a la problemàtica actual sobre la vida.
9. Saber donar raons del valor de la sexualitat com a do de Déu i col·laboració amb Ell en la creació, i saber aplicar els fonaments de la moral cristiana a la vida sexual.
10. Deduir del sagrament del matrimoni els valors del lliurament total, el compromís, la fidelitat i el sentit de la procreació.
11. Comparar el sentit de la felicitat, els mitjans per assolir-la i la proposta moral en el budisme, el cristianisme i l'islam.

Segon curs

Continguts:

1. El fenomen religiós i el seu llenguatge. La recerca de Déu i la seva expressió religiosa, històrica, cultural i social.
2. L'experiència religiosa com a realitat antropològica. El sentit de la transcendència. Les grans preguntes de l'home on s'arrela allò religiós.
3. La plenitud de l'experiència religiosa: la trobada de l'home amb Déu. El cristianisme i la revelació de Déu en els esdeveniments i paraules testimoniats per la Sagrada Escripura.
4. El mal i el pecat. El trencament de l'home amb Déu. El valor de les mediacions.
5. Jesucrist, veritable Déu i veritable home, mediador nostre.
6. Jesucrist revela a l'home el seu origen, la seva condició i el seu destí com a fill de Déu.
7. La confessió de fe en l'encarnació, mort i resurrecció de Jesús en les primeres comunitats cristianes. La presència de Maria en el misteri de Crist.
8. La presència viva de Déu a l'Església, sacrament universal de salvació. L'Església continua l'obra de Jesucrist, animada per l'Esperit Sant.
9. La fe i el seguiment. La santedat com a meta de tot cristià.
10. Manifestacions de la gràcia de Déu: origen, finalitat i sentit dels sacraments del baptisme, la reconciliació, l'eucaristia i la unció dels malalts. Relacions entre aquests sacraments i la vida humana.
11. La litúrgia com a expressió de la relació de Déu amb els homes i dels homes amb Ell. Origen i actualitat. El valor de l'oració.
12. Moral de les relacions de l'home amb Déu: 1r, 2n i 3r manaments.
13. Moral en relació amb la veritat i l'autenticitat personal. La seva presència en els mitjans de comunicació.
14. Compromís dels cristians en la construcció de la ciutat terrestre i valoració de les aportacions d'altres religions.
15. La civilització de l'amor: Déu promet un cel nou i una terra nova.

Criteris d'avaluació:

1. Detectar els principals elements que constitueixen el fenomen religiós i la seva expressió concreta en el cristianisme.
2. Descriure el sentit de la vida que ofereix l'experiència religiosa en les grans religions.
3. Raonar la responsabilitat personal que comporta el pecat com a dany contra un mateix, contra el proïsme i com a separació de Déu.
4. Explicar el sentit de la fe cristiana com a identificació amb Jesucrist i la seva realització plena en la vida eterna.
5. Saber utilitzar el missatge d'alguns textos i esdeveniments bíblics per comprovar les manifestacions de Déu, i raonar que Jesucrist és veritable Déu i veritable home.
6. Saber interpretar la mort i resurrecció de Jesucrist com a font d'amor, perdó, esperança i nou naixement per als fills de Déu.
7. Especificar signes concrets de la presència i acció de Déu en la vida de l'Església.
8. Explicar les raons per les quals el cristià estima i celebra l'amor de Déu com a arrel de la seva filiació.
9. Saber establir relacions entre la vida humana i els sacraments del baptisme, la reconciliació, l'eucaristia i la unció dels malalts.
10. Assenyalar en la litúrgia la relació de Déu amb els seus fills i la resposta d'aquests.

11. Saber identificar en algunes actituds i situacions concretes els fets que van contra la veritat.

12. Il·lustrar amb exemples les accions socials que l'Església duu a terme mitjançant les seves institucions.

13. Explicar per què, segons la fe cristiana, el Regne de Déu assolirà la seva plenitud en un món nou, recreat per Déu.

Tercer curs

Continguts:

1. El projecte de Déu sobre l'home segons el judaisme, el cristianisme i l'islam.
2. La revelació progressiva de Déu en el poble d'Israel. El judaisme.
3. Fonts de la revelació de Déu: escriptura, tradició i magisteri.
4. Elements bàsics d'interpretació de la Bíblia. Gèneres literaris. Els llibres de l'Antic Testament i del Nou Testament: divisió, descripció i autors.
5. Déu, misteri de comunió: la Trinitat. Fonamentació bíblica i formació de la doctrina trinitària.
6. Anàlisi de les fonts (jueves, romanes i cristianes) sobre la vida de Jesús i el seu temps. La historicitat dels evangelis. Jesucrist veritable Déu i veritable home.
7. Jesucrist convoca i congrega la comunitat dels seus deixebles. L'Església, misteri de comunió. L'Esperit Sant, força i vida dels creients.
8. L'Església, poble de Déu. La missió de l'Església: catolicitat i caràcter missioner. Els sacraments de la confirmació i l'orde sacerdotal.
9. La fe, resposta dels cristians a la persona de Jesucrist. Raons per creure i actituds dels creients. Les benaurances.
10. Fonaments de la dimensió moral de la persona. La consciència moral. La relació amb Déu i amb els germans. Llibertat i recerca voluntària del bé.
11. Moral de la vida humana i problemàtica actual: manipulació genètica, avortament, eutanàsia, legítima defensa, pena de mort, drogues i alcoholisme.
12. L'Església primitiva en els fets dels apòstols. La seva implantació en els segles II i III. L'Església domèstica. Primeres persecucions. Ministeris en les primeres comunitats.
13. Primer art cristià: el Bon Pastor, les catacumbes, símbols cristians de les comunitats apostòliques.
14. La influència de les religions monoteïstes en la configuració de la història i cultura espanyola. Presència d'alguns elements artístics.
15. Maria, realització de l'esperança.
16. La vinguda del Senyor, el judici i la vida eterna.

Criteris d'avaluació:

1. Diferenciar els elements bàsics del projecte de Déu sobre l'home en les religions monoteïstes.
2. Identificar el gènere literari i l'autor d'alguns textos de la Bíblia.
3. Establir relacions entre textos de la Bíblia, la tradició i el magisteri sobre la revelació de Déu.
4. Saber relacionar l'experiència d'alliberament d'Israel amb la presència de Déu com a Pare amorós enmig del seu poble.
5. Situar cronològicament les fites més importants de la revelació de Déu que van preparant l'encarnació del Fill, i assenyalar la fonts històriques sobre la vida i obra de Jesucrist.
6. Raonar el fonament de l'Església comunió, els seus signes i les conseqüències en la vida del creient per l'acció de l'Esperit.
7. Raonar com els carismes i ministeris desenvolupen la missió de l'Església.

8. Distingir la fe com a do de Déu i com a resposta raonable de l'home.

9. Descriure els trets essencials de la fe de les comunions cristianes en els tres primers segles, i la seva expressió en l'art.

10. Raonar el valor de la llibertat com a elecció de la veritat i del bé, i arrel de la responsabilitat dels propis actes.

11. Saber sintetitzar, des de les benaurances, un codi de conducta cristià.

12. Aplicar els principis morals del cristianisme als problemes actuals més punyents sobre la vida.

13. Mostrar algunes aportacions de la religions monoteistes a la cultura espanyola.

14. Localitzar alguns textos bíblics sobre el judici i destí final, i saber relacionar la festa de l'Assumpció de la Mare de Déu amb l'esperança de vida eterna.

Quart curs

Continguts:

1. El misteri de l'Església. Realitat visible i espiritual. Misteri de la unió dels homes amb Déu.

2. La presència i realització de les notes de l'Església al llarg de la història.

3. L'Església, unitat dels cristians en un sol Cos, la vida del qual és Crist.

4. Final de la vigència del paganisme i extensió del cristianisme en l'Imperi romà. Constantí i l'Edicte de Milà. Sant Jerònim i sant Agustí. Concilis d'Efes i Calcedònia. Algunes desviacions doctrinals. Diàleg fe-cultura en els primers segles.

5. La cultura cristiana antiga. La basílica paleocristiana. «Les Confessions» de sant Agustí.

6. L'evangelització d'Europa. El monacat: la regla benedictina. Mahoma: el messianisme islàmic i la disputa iconoclasta. III Concili de Toledo. Sant Isidor. Carlemany i l'Europa cristiana. Fundació dels Estats Pontificis. La religió cristiana a l'Espanya musulmana. El ritu mossàrab.

7. Les basíliques visigòtiques i romàniques: arquitectura, escultura i pintura.

8. El primer canvi de mil·lenni. Cisma d'Orient. Els pelegrinatges: el camí de Santiago, vertebrador d'Europa. Preservació dels llocs sants: les Croades. Els ordres militars. La reforma del monacat: Cluny i Sant Bernat. El moviment a favor de la pobresa i els ordres mendicants: Sant Francesc d'Assís i Sant Domènec de Guzmán. Avinyó i el Cisma d'Occident.

9. La catedral gòtica: arquitectura, escultura i vidrieres. El cant gregorià.

10. El cristianisme durant el Renaixement i el Barroc. La importància de la Universitat: Duns Escot, sant Anselm, sant Tomàs. La reforma protestant. Trento i la reforma catòlica. Noves ordres religiosos. Grans sants i místics espanyols: santa Teresa de Jesús, sant Joan de la Creu i sant Ignasi de Loiola. La Inquisició. L'evangelització del Nou Món: la defensa dels indis i les reduccions del Paraguai.

11. L'art cristià en el Renaixement i el Barroc. La literatura mística. La música com a expressió de l'experiència religiosa.

12. L'Església en el món contemporani. El conflicte fe-raó. La preocupació per la qüestió social. Els nous ordres religiosos, pioners en l'educació, la sanitat i l'assistència. Grans educadors cristians. L'expansió missionera i la presència de l'Església al quart món. Ciència i religió.

13. L'expressió contemporània de l'art cristià. El ressorgiment de la pintura mística i ecumènica. La concepció religiosa moderna en arquitectura. La música religiosa actual. La poesia mística avui.

14. La trobada amb la modernitat i la renovació interior de l'Església contemporània: el Concili Vaticà II. Línies mestres de les constitucions. Totalitarismes d'Estat i la

seva catàstrofe moral. L'Holocaust. Judaisme i islam contemporanis: tradició i modernitat.

15. El segon canvi de mil·lenni. La presència d'allò religiós en els mitjans de comunicació i la creació virtual d'opinió.

Criteris d'avaluació:

1. Argumentar sobre el servei que l'Església presta al llarg dels segles en transmetre'ns íntegres el missatge i la vida de Jesús.

2. Apreciar que la santedat de l'Església és eficaç, a pesar del pecat dels seus fills.

3. Situar en el seu context històric alguns fets de l'Església com a servei de la fe.

4. Descriure el servei que els models de vida cristians han aportat a la cultura de cada època.

5. Raonar el servei dels concilis a la transmissió de la fe.

6. Explicar el sentit religiós dels pelegrinatges.

7. Raonar el sentit de les reformes de l'Església com a renovació en les seves arrels evangèliques.

8. Localitzar les aportacions dels grans sants i doctors de l'Església en la construcció d'Europa i la seva evangelització.

9. Situar el servei que l'Església fa a la cultura des de les seves institucions i persones rellevants en el renaixement i barroc.

10. Descriure l'acció educativa i social de l'Església en el món contemporani.

11. Identificar les grans fites de l'art cristià com a expressió de la fe del poble i manifestació de l'acció de Déu al món.

12. Assenyalar, en alguns textos del Concili Vaticà II, les aportacions de l'Església sobre el diàleg amb el món.

CAP DE L'ESTAT

12945 LLEI 14/2007, de 3 de juliol, de recerca biomèdica. («BOE» 159, de 4-7-2007.)

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei.

Sapigueu: que les Corts Generals han aprovat la Llei següent i jo la sanciono.

PREÀMBUL

I

La recerca biomèdica i en ciències de la salut és un instrument clau per millorar la qualitat i l'expectativa de vida dels ciutadans i per augmentar-ne el benestar, que ha canviat de manera substancial, tant metodològicament com conceptualment, en els últims anys. L'aparició de noves eines analítiques ha comportat grans descobriments que permeten tenir esperances fonamentades sobre el tractament i fins i tot la curació en un futur no gaire llunyà de patologies fins ara inabordable.

En pocs anys ha adquirit una gran rellevància l'obtenció, la utilització, l'emmagatzematge i la cessió de les mostres biològiques amb fins de diagnòstic i de recerca, són cada vegada més freqüents les recerques que impliquen procediments invasius en éssers humans, i la recerca amb gàmetes, embrions o cèl·lules embrionàries s'ha fet imprescindible en l'àmbit de la teràpia cel·lular i la